

No: 1166 – Menş e Adı

AMASYA KİRAZI

Tescil Ettiren

YEŞİLİRM AK HAVZASI KALKINMA BİRLİĞİ

Bu coğrafi iş areti, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 12.01.2022 tarihinden itibaren korunmak üzere 18.07.2022 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1166
Tescil Tarihi	: 18.07.2022
Başvuru No	: C2022/000010
Başvuru Tarihi	: 12.01.2022
Coğrafi İşaretin Adı	: Amasya Kirazı
Ürün / Ürün Grubu	: Kiraz / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Yeşilirmak Havzası Kalkınma Birliği
Tescil Ettirenin Adresi	: Eski İl Özel İdare Müd. Pasajı No: 3 Merkez AMASYA
Coğrafi Sınırı	: Amasya ili
Kullanım Biçimi	: Amasya Kirazı ibaresi ve menşe adı amblemi ürünün veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Amasya Kirazı ibaresi ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur. Ayrıca aşağıda verilen logo gıda işletmecileri tarafından isteğe bağlı olarak kullanılır.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Amasya Kirazı; Latince tür ismi *Prunus avium* L. olan “0900 Ziraat” kiraz çeşidi kullanılarak Amasya ilindeki meyve bahçelerinde üretilir. Amasya Kirazının belirtilen coğrafi sınırdaki kiraz bahçesi olarak kurulumu ve ilk olarak yetiştirilmesi ile günümüze kadar gelen bölgedeki kiraz festivallerine konu olması 1950’li yıllara dayanır.

Amasya Kirazının; karakteristik renk, tat, meyve iriliği ve meyve eti sertliği gibi ayırt edici özellikleri temelinde Amasya ilinin coğrafi konumu ve bu kirazın üretim metodu ile ilgili ortaya çıkan özelliklerdir. Amasya ili; Orta Karadeniz Bölgesi ılıman iklimi ile karasal iklim özelliklerinin yaşandığı geçit bölgesinde bulunur. Kiraz bahçelerinin kurulu olduğu araziler; Amasya merkezi ve ilçeleri arasındaki ovada yaygınlaşmış olup 1200 m rakıma kadar çıkabilen yamaç ve düze yakın araziler üzerinde tesis edilmiştir. Genel itibarıyla kiraz bahçelerinin kurulumunda 200-1200 m rakım arasında değişen tarım alanlarında üretimin yapılması, bu yükselti farklılıklarından dolayı ürünün hasat periyodunun ortalama 3 aylık bir döneme yayılmasını sağlar.

Amasya ilinin; Karadeniz’e yakın olması, Yeşilirmak akarsuyu, bölgede bulunan göl ve diğer su kaynaklarının varlığı, dağ vb. yükseltilerin bulunması, ılıman iklim özellikleri, buharlaşma ve nemli hava koşulları coğrafi sınırdaki mikro-klimaların iklim özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu sayede kirazın olgunlaşma dönemindeki sıcaklık meyvenin su kaybının minimum düzeyde kalmasına, tatlı lezzetinin istenilen düzeyde kalmasına yardımcı olur. Amasya Kirazının kendine has renk, tat, meyve eti sertliği ve iriliğinin oluşumuna katkı sağlar. Meyve olgunlaşma döneminde iklim koşullarının genellikle yağışsız olması, meyvedeki çatlama oranının %3’ün altında kalmasını sağlar. Kirazın düzenli ve dengeli güneşleme ihtiyacı olduğundan, Amasya ilinde bu ihtiyaç istenilen düzeyde karşılanır. Özellikle yetiştirildiği alanların doğu-batı yönlerinin açık olması, kiraz bahçelerinin güneşlenme ihtiyacının dengeli bir şekilde karşılanmasını sağlar. Ayrıca meyvenin olgunlaşma ve büyüme döneminde gece/gündüz sıcaklık farkının yüksek olması ve doğru üretim metodu kullanılması ürün özelliklerini olumlu etkiler.

Amasya ilinde kiraz yetiştiriciliği yapılan tarım alanlarının, tınlı ve alüvyon bakımından zengin verimli toprak yapısında olması kiraz ağaçlarının en önemli isteği olan vejetasyon dönemindeki nem ihtiyacını ve optimum toprak sıcaklığını sağlar.

Amasya Kirazının Bazı Ürün Özellikleri:

Suda çözünebilir kuru madde oranı en az %15, çekirdek ağırlığı 0,4-0,7 g, meyve ağırlığı 8-10 g, sap ağırlığı ise 0,1-0,15 g aralığındadır. Meyve eni 23-28 mm, meyve boyu 20-25 mm, meyve sap uzunluğu 4-5 cm aralığındadır.

Meyve eti sertliği : Sert
Meyve kabuk rengi: Kırmızı ve tonlarında
Meyve suyu rengi : Pembe ve tonları
Meyve tat durumu : Tatlı
Meyve eti rengi : Pembe ve tonları
Meyve şekli : İri, yuvarlak-geniş kalp şeklinde
Çiçeklenme zamanı: Nisan ayı
Meyvedeki çatlama oranı: %3'ün altında
Hasat zamanı : Haziran - ağustos ayları
Başlıca tozlayıcıları: Starks Gold, Lambert

Mevsimsel şartlar, iklim, yetiştirme koşulları ve meyvenin olgunluk durumu gibi faktörlere bağlı olarak ürün özellikleri değişkenlik gösterebilir.

Üretim Metodu:

Amasya Kirazı Yetiştiriciliği ve Üretim Aşamaları

Bahçe Tesisi: Amasya Kirazı; anaçlar üzerine aşılama ile vegetatif olarak çoğaltılır. Tohum anacı olarak genellikle mahlep (*Prunus L.*) kullanılır. Tohumlar fidan yetiştirme alanlarına nisan-mayıs aylarında ekilir. Ertesi yılın takriben ağustos-eylül aylarında çimlenen tohumların bakımları yapılarak yaklaşık 1 yaşındaki fidanlar aşılacak hale getirilip aşılama uygulanır. Uygulama özet olarak birinci aşamada tohumla çoğür yetiştirilmesi ve ikinci yıl genellikle göz aşısı yapılması şeklindedir. Aşısı tutan fidanlar kapama bahçelere 5x6 m, 6x7 m, 7x7 m, 8x8 m vb. bahçeye uygun dikim mesafesinde olmak üzere sonbaharda yaprak dökümünden itibaren ilkbahara kadar dikim yapılır. Plantasyonda mutlaka tozlayıcı çeşitlere yer verilmesi tavsiye edilir. Amasya Kirazı, için en uygun tozlayıcılar; Starks Gold ve Lambert kiraz çeşitleridir.

Fidan Temini ve Dikimi: Yetiştiricilik yapılacak alanın/bahçenin durumuna göre uygun anaç/çesit kombinasyonu belirlenir. Temin edilecek fidanların sertifikalı olmalarına özen gösterilir. Dikimi yapılacak alanın iklim ve toprak koşulları da dikkate alınarak uygun anaçlar (mahlep, kuş kirazı, klon anaçlar vb.) ve aşılama yöntemleri kullanılır. Amasya Kirazında dikim işlemleri ekim ayı sonu yaprak dökümü ile başlar. Nisan ayı ortalarına kadar mevsimsel koşullara bağlı olarak devam eder. Genellikle sonbahar aylarında, az da olsa ilkbahar aylarında dikim yapılması tercih edilir. Dikimden sonra fidanlara mutlaka can suyu verilmelidir. Dikim öncesinde fidanlarda dikim budaması yapılır ve fidanlar aşı parselinden söküldükleri derinlikte dikilir.

Aşılama: Aşılama yöntemlerinde çoğunlukla göz aşısı, yarma aşı, bindirme gibi uygun aşılama teknikleri kullanılır.

Budama: Dikimi yapılan fidanların kış budaması ve yaz budaması olmak üzere iki dönemde modifiye lider sistemi ve/veya merkezi lider sistemine göre budama işlemi yapılır. Böylelikle ağacın güneş ışınlarını daha iyi alması ve gelişmesi sağlanır. Budamalar düzenli olarak her yıl ağacın gelişme kuvvetine göre yapılmalıdır.

Budama yapılması; kirazda tat durumu, hastalık ve zararlılara karşı direnç, yeterli güneşlenme, verim ve kalite özellikleri açısından önemlidir. Kirazlar genellikle dikine büyüyen bir taç oluşturduğundan, doruk dallı budama sistemi tercih edilir. Kış mevsiminin çok soğuk geçtiği dönemlerde budama zamanının geciktirilmesi uygun olur. Budama sırasında kullanılan alet ve ekipmanın bir ağaçtan diğerine geçerken kullanılması durumunda mutlaka dezenfekte edilmesi gerekir.

Toprak ve İklim İstekleri: Kiraz bahçelerinin kurulmasında su tutma özelliğinden dolayı kuru taban araziler seçilir. Amasya Kirazı yetiştiriciliğinin yapıldığı topraklar genel itibariyle tınlı yapıdadır.

Dikimde güney cephe ve düşük rakımlı araziler daha çok tercih edilir.

Ilıman iklim ile karasal iklimin özelliklerinin yaşandığı geçit kuşağı iklim özellikleri ürünün yetiştiriciliği için istenilen iklim koşullarıdır. Ürün ilkbahar geç donlarından olumsuz etkilenir.

Sulama: Mevsimsel şartlar ve iklim koşullarına göre sulamaya karar verilir. Sulama işleminin damlama ya da mikro yağmurlama yöntemiyle yapılması tavsiye edilir.

Gübreleme: Bölgede genellikle hayvan/çiftlik gübresi kullanılır. Gübre uygulamalarında toprağın tahlil sonuçları gözetilmeli, iki yılda bir dekara 2-3 ton yanmış ahır gübresi verilmesi tavsiye edilir. Kasım ve aralık aylarında kök gübresi, nisan ve mayıs aylarında da potasyum nitrat gübresi ağaçların yaşı ve miktarı dikkate alınarak verilir. Nisan ve mayıs aylarında kazayağı, diskaro vb. uygun tarım alet ve makinaları ile sıra araları ve üzerleri ortalama 20'şer gün arayla 2-3 defa sürülerek hem toprak havalandırılır, hem de yabancı ot mücadelesi yapılmış olur. Bahçelerin gübre ihtiyacının (gübre türü ve miktarı) belirlenebilmesi belirli periyotlarda toprak ve yaprak analizlerinin yapılması önerilir. Bahçenin gübre ihtiyacı belirlendikten sonra gübreleme işlemi sırasında gübrenin gövde ve köklere temas etmeden, ağaçların taç iz düşümü içerisinde gübreleme yapılması uygun olur.

Zirai Mücadele: İklimsel verilerde dikkate alınarak meyve gözleri uyanmadan ve yine bahar aylarında uygun çiçeklenme durumuna göre bitki zararlılarına karşı ilgili mevzuata uygun bitki koruma ürünleri kullanılarak zirai mücadele yapılır.

Hasat: Yeterli meyve olgunluğa gelen Amasya Kirazı, parlak kırmızı renge ve kendine özgü iriliğe ulaştığında elle toplanarak hasat edilir. Meyveler saplarıyla birlikte, dallara zarar vermeden, fazla büyük olmayan gıda ile temasa uygun kaplara toplanır.

Depolama ve Muhafaza Koşulları: Ürünün, serin, kokulardan arı ve kuru ortamlarda depolanmasına ve muhafaza edilmesine dikkat edilir. Ürünün fazla bekletilmeden en kısa sürede tüketiciye sunulması esastır.

Daha uzun süreli muhafazalarda, hasadı yapılan kirazlar günlük olarak gıda ile temasa uygun kasalara/ambalajlara alınarak soğuk hava depolarında ortalama 15 gün kadar muhafaza edilerek tüketiciye arz edilir.

Denetleme:

Denetimler; Yeşilirmak Havzası Kalkınma Birliği koordinatörlüğünde; Yeşilirmak Havzası Kalkınma Birliği ile Amasya İl Tarım ve Orman Müdürlüğünün katılımıyla en az 3 kişiden oluşan denetim merci tarafından gerçekleştirilir.

Denetim yılda en az bir kere yapılır. Şikâyet üzerine veya gerekli görülen hallerde ayrıca denetim yapılabilir. Yapılan denetimler; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu uyarınca raporlanarak her yıl düzenli olarak Yeşilirmak Havzası Kalkınma Birliği tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna sunulur.

Denetim merci, Amasya Kirazı coğrafi işareti kullanım biçiminin uygunluğunu, ürünün hasadı, depolama ve muhafaza koşulları ile "Üretim Metodu" bölümünde belirtilen hususlara uygun üretim yapıp yapılmadığını denetler. Denetim sırasında tespit edilen uygunsuzluklar ile alınması gerekli tedbirler denetlenen ilgili kişi, kurum veya kuruluşa bildirilir.

Denetim merci, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.